

El moviment gimnàstic de l'Est (2a Part)

JUAN CARLOS FERNÁNDEZ TRUÁN*

Facultat de l'Esport.
Universidad Pablo de Olavide (Sevilla)

Correspondència amb autor

* jcfertru@upo.es

Resum

Aquest article és la segona part d'un treball que intenta donar resposta a una pregunta habitual en la majoria dels estudiosos sobre la història de l'Educació Física i l'Esport a Europa. Els texts existents analitzen, l'evolució esmentada, a l'occident d'Europa, però què passava en aquells moments a l'Europa de l'Est? Com és que de sobte sorgeix el poder esportiu que tots coneixem als països esmentats, durant la guerra freda? En la primera part vaig analitzar l'evolució esmentada des dels seus orígens fins als inicis del segle xx, per la qual cosa en aquest article intentaré d'analitzar l'evolució de l'educació física i l'esport des de la creació de la Unió Soviètica, com el model més important que es va exportar a la resta dels països d'Europa Oriental i el qual anomenem "Moviment Gimnàstic de l'Est".

Paraules clau

Història, Educació Física, Esport, Història de l'Esport, Història de l'Activitat Física.

Abstract

Gymnastic Movement of the east (II)

This article is the second part of a work that tries to give answer to a habitual question in the majority of the scholars on the history of Physical Education and the Sport in Europe. The existing texts analyze happiness evolution in the West of Europe; but, what happened in those moments in the Europe of the east?, how is that suddenly the sports power arises in you said countries, that all we know during the "cold war"? In the first part I analyzed the evolution since its origins to the starts of the 20th century, for which in this article I will try to learn the evolution of the physical education and the sport since the creation of the Soviet Union, as the most important model than itself exported to remainder of the countries of Oriental Europe and that will call "Gymnastic Movement of the East".

Key words

History, Physical Education, Sport, History of the Sport, History of the Physical Activity.

El militarisme: Vsevobuch a la Unió Soviètica

En el període després de la guerra civil russa, de 1918 fins a 1923, es va organitzar el servei militar obligatori a l'URSS, mitjançant un decret del 22 d'abril de 1918. Com a conseqüència d'això, el 7 de maig del mateix any, el Comitè Executiu Central dels treballadors va establir una agència: l'Oficina Central d'Entrenament Militar Universal ("Vseobshcheie Voennoie Obuchenie", d'on surten les sigles del terme amb què era coneguda vulgarment "Vsevobuch"), coordinada a tot el país pel "Glavni Shtab" i encarregada de subministrar a l'exèrcit roig, contingents de reclutes que estiguessin preparats físicament i militarment per defensar el país al més ràpidament que fos possible.

Per fer-ho, es va establir un programa per millorar la salut física dels ciutadans de manera urgent, i es van responsabilitzar de la implantació i el seguiment les diverses seccions del Vsevobuch creades per tot

el país. I per poder coordinar-ne l'aplicació, aquestes seccions van assumir el control de tots els clubs i societats esportives del seu territori, tot encarregant-se de la instrucció física de totes les persones de 18 a 40 anys i de les que serien reclutades pròximament de 16 a 18 anys. Solament l'àmbit escolar quedava fora

Foto d'"El Patriota de Zauralye" (1990).

del programa d'entrenament, perquè la formació física de l'alumnat dels centres escolars, de menys de 16 anys, era responsabilitat del Comissari del Poble per a l'Educació.

El Vsevobuch es faria càrrec de tota l'organització esportiva de la Unió Soviètica entre 1918 i 1923, i en va ser el primer president Nikolai Podvoiski, el qual va definir que la tasca encomanada per Lenin a la seva organització era: *“preparar correctament entrenadors físics i així assolir amb ells una cultura, una mútua relació de camaraderia entre nois i noies.”* (N. I. Podvoiski, 1919, p. 9).

La cultura física

En el marc dels canvis socials esdevinguts a començament de segle a la Unió Soviètica, es va començar a establir una preocupació ciutadana per la salut, mitjançant la realització d'activitats físiques orientades cap a la millora de les funcions biològiques que el ritme de vida modern estava pertorbant, per tal de poder millorar-ne la qualitat de rendiment, mitjançant la millora de la qualitat de vida.

Influint per les reformes socials, el moviment obrer va incorporar en els seus programes demandes d'exercicis i gimnàstica com a part d'una cultura corporal que entenien com a: *“tasca col·lectiva, part integrant de la cultura obrera, de la cultura socialista”* (J.A. Aquesolo, 1992, 343). I que a partir de la segona guerra mundial la van difondre per tot el món amb termes diferents com: *“Fizicejskaja-Kultura”* a la Unió Soviètica, *“Körperkultur”* a la República Democràtica Alemanya i *“Cultura Física”* a Cuba, a partir de la dècada dels 60, i d'on arribaria a Espanya en els anys 70 del segle passat.

El terme va aparèixer per primera vegada el 1918, quan el qui llavors primer Comissari de Salut Pública de la Unió Soviètica, Semaschko, va denominar com a *“Fiskultura”*, l'esport i l'activitat física educativa i recreativa, que *“no estava influïda pel capitalisme”* (Diem, 1966, t2, 188) i amb la qual pretenia fomentar la pràctica d'activitats físiques entre els treballadors.

A partir de 1921 i fins a 1929, va ser un període de constant discussió sobre els objectius i l'estructura de l'educació i l'esport a tota l'Europa de l'Est, que va donar com a resultat l'aparició d'aquesta Cultura Física, molt controvertida des dels seus orígens i de vegades mal entesa o mal interpretada.

La controvèrsia va sorgir sobre el paper que havia

d'assumir un estat dels treballadors en matèria d'educació física i esports, i també quina seria l'organització més adequada per a controlar-la; això va provocar un enfrontament ideològic entre els que consideraven que les competicions esportives introduïen en els ciutadans individualistes actituds burgeses estrangeres que eren perilloses per a una societat socialista i els defensors dels eternals ideals de l'educació física i l'esport. Els primers platejaven els inconvenients que representava l'esport per a la societat, car produïa nombrosos perjudicis per a la salut per una especialització extrema, encoratjava el comercialisme i el professionalisme, que desviaven l'atenció de l'objectiu primordial de propiciar recreació i benestar a les masses, tot convertint-les en mers espectadors passius (Riordan, 1977).

El Komsomol

A la tardor de 1921, el Consell de Comissaris del Poble va establir *“Secretaries per a la Cultura Física i l'Esport”* per tot el país, dins de l'estructura del Komsomol (abreviatura de la *“Kommunistichestij Sojuz Molod'ozmi”*, la Lliga de Joves Comunistes), creat el 1918 per agrupar els joves de 15 a 26 anys, amb la funció de servir de reserva i suport al Partit Comunista, i tot això sota la supervisió del Vsevobuch. En el seu 4t Congrés nacional, el Komsomol va començar a atacar obertament el Vsevobuch, tot fent sorgir un sentiment generalitzat de rebuig antimilitarista, especialment en persones influents de la política russa; amb això es va crear una situació anàrquica, amb diversos grups barallant-se a empentes entre ells per aconseguir el control de l'esport al país; amb aquesta actuació, el Komsomol va prendre la iniciativa i va cridar a un concili de totes les organitzacions i estaments de l'esport a la Unió Soviètica, que va donar com a resultat la creació del *“Consell Suprem de l'Esport i la Cultura Física”*, que el 13 de juliol de 1925 publicaria la seva primera resolució sobre el paper que havia d'assumir el partit en la Cultura Física.

Aquest Consell Suprem estava format per un President, càrrec que va ocupar, a partir de la fundació fins a 1930, **Nikolai Semashko**, que va haver d'alternar el lloc esmentat amb el de Comissari del Poble per a la salut; un Vicepresident i un representant de cada un dels Comissaris del Poble per a la defensa, l'educació, la salut, assumptes interns i treball, més un representant del Comitè Central del Komsomol, un altre del Consell Central de la Unió de Treballadors i un altre del Soviet de la ciutat de Moscou.

En aquesta primera resolució del Consell Suprem de Cultura Física, es va establir que les tasques del partit en aquest àmbit havien de ser: (Riordan, 1977, p. 90):

- Politització. Per assegurar l'educació política de les organitzacions esportives.
- Lideratge. Per garantir que totes les actuacions esportives estaven sota la supervisió del partit; es van dissoldre les associacions i competicions anteriors a la revolució bolxevic.
- Agrupació. Per crear un moviment massiu que unifiqués els camperols amb els treballadors industrials, els vells amb els joves, els homes amb les dones, els russos amb els membres d'altres ètnies.

Els higienistes

Amb el Vsevobuch, l'esport havia girat al voltant d'una militarització, per poder produir homes i dones preparats físicament de manera convenient per a l'esforç de la guerra; tanmateix, havia arribat a la conclusió que la competició era valuosa per recuperar el suport popular i l'interès per l'educació física dels treballadors.

La gran majoria dels crítics del Vsevobuch, per la seva marcada tendència esportiva i militar de la Cultura Física, eren científics i personal mèdic que s'havien preocupat per la necessitat de millorar la salut dels ciutadans, tot eliminant malalties i epidèmies i reduint la mortalitat, especialment la infantil; cosa que els va portar a constatar el gran valor de la Cultura Física com a mitjà per formar els ciutadans sobre coneixements d'higiene i salut; això els va portar a perseguir i atacar la pràctica de determinades modalitats esportives, com ara l'halterofília, la boxa i la gimnàstica, que segons ells eren activitats individuals irracionals i perilloses.

Aquests higienistes comptaven amb el suport del president del Consell Suprem de Cultura Física, Nikolai

Semashko, metge i Comissari del Poble per a la salut, i també de Lunatxarski, el Comissari del Poble per a l'educació. No obstant això, Semashko es va oposar a restringir l'Educació Física als límits mèdics i a prohibir les competicions esportives, perquè considerava que aquestes últimes eren "... *la porta oberta a la Cultura Física... que no sols reforça diversos òrgans, ajuda al desenvolupament mental de l'home, li ensenya atenció, puntualitat, precisió i gràcia en els moviments, sinó que també els inculca la força i l'habilitat que distingeix les persones.*" (Semashko, 1954, 264).

Un altre dels higienistes que va recolzar aquestes idees del desenvolupament de la salut en la Cultura Física, va ser el Director de l'Institut Estatal de Cultura Física a Moscou, A. Zigmund, oposat a gran nombre d'esports poc saludables i educatius, com el futbol, l'atletisme i la boxa. Era també President del Comitè Científic i Tècnic del Consell Suprem de Cultura Física i per tant les seves opinions van tenir gran influència, i van provocar que l'Educació Física s'excloués de moltes escoles, per considerar que aquesta matèria havia de ser una part essencial de tot el procés educatiu i no una cosa afegida amb taxes al pla educatiu de manera superficial.

Zigmund considerava que "*l'existència d'instructors físics d'educació era un signe d'analfabetisme pedagògic*" (Zigmund, 1925, 17).

Els higienistes van dominar l'ensenyament de l'educació física als Instituts d'Educació Física de Petrograd i Moscou el 1924; de fet, el mateix Institut de Moscou va canviar el nom pel d'"Institut Central de Cultura Física i Pedagogia curativa".

La noció del paper de la Cultura Física en la societat soviètica amb arguments mèdics i de gimnàstica higiènica es va imposar, mentre que els esports es van ignorar, i va arribar a disminuir notablement el nombre de competicions esportives que es van celebrar al país. Com a exemple, podem comprovar que als primers Jocs Sindicals el 1925, van estar excloses del programa les competicions de Futbol, Boxa, Halterofília i Gimnàstica, encara que anteriorment havien estat alguns dels espectacles més populars a Rússia.

El Comitè Central del Partit Comunista Rus va declarar, el 1936, que la Pedagogia era una pseudociència i la seva pràctica va ser proscriu. Com que entre els seus principals defensors hi havia molts dels "higienistes", la majoria d'aquests van desaparèixer en la gran purga de "trotskistes" (1936-1938), com és el cas del Dr. Zigmund.

Tanmateix, els higienistes havien aconseguit inculcar en el proletariat el rebuig cap a l'esport competitiu de la societat burgesa, com a restes del passat decadent, i van demanar a les autoritats una revolucionària innovació de la Cultura Física, que prengué la forma de “gimnàstica del treball”, amb grans manifestacions de masses, excursions i desfilades, que substituïssin l'esport de competició, que consolidaria la celebració d'exhibicions gimnàstiques, esportives i laborals, que van donar lloc a les “spartakiades”.

La filosofia de la Cultura Física tindria la seva màxima esplendor en la majoria dels països de l'est d'Europa en les dècades dels anys 20 i 30 del segle xx, i va arribar a Cuba a inici dels 60; l'Institut Nacional d'Educació Física de l'Havana, creat el juny de 1928, amb el triomf de la revolució s'havia transformat, el 1960, en l'Institut Nacional d'Esports, Educació Física i Recreació (INDER). Amb les noves idees, el 1973 va canviar el nom pel d'Institut Superior de Cultura Física. Aquesta opinió és la que arribaria a Espanya a mitjan la dècada dels 70 i encara que mai no va arribar a impregnar els àmbits de l'Educació Física ni l'esport de competició, sí que va influir notablement en els ajuntaments i institucions públiques democràtiques que s'acabaven de constituir en el marc de la nova Constitució Espanyola de 1978, cosa que va donar lloc a campanyes i programes d'activitats com l'“Esport per a Tothom” i els “Jocs Esportius Municipals”, amb unes idees que es desenvolupaven sobretot en el context de la recreació, en el qual les corporacions locals van tenir les seves primeres competències transferides.

Influències gimnàstiques occidentals

Després de la revolució bolxevic, es va considerar possible acabar, en educació física, amb l'aïllacionisme de l'època tsarista a Rússia, intentant introduir-hi alguns dels sistemes i mètodes gimnàstics que aleshores imperaven a l'Europa Occidental, especialment els provinents de França. Va resultar determinant la influència de George Duperont, un francès nacionalitzat rus, que en aquells moments ocupava el càrrec de Secretari del Comitè Olímpic Rus, que va recomanar la implantació a l'URSS del sistema de George Demente.

D'altres eren partidaris d'aplicar el Mètode Natural del també francès Jacques Hebert, partidari del desenvolupament global dels individus.

També van sorgir defensors d'implantar les escoles

de cal·listènia de François Dellsarte i més concretament del seu exponent més contemporani, com a precursora de la Dansa Lliure, Isadora Duncan; de fet, Lunatxarski, com a Comissari del Poble per a l'Educació, va convidar Duncan a la Unió Soviètica el 1921 i el cap del Vsevobuch, Podvoiski, la va ajudar a establir la seva pròpia acadèmia a Moscou. Tot això va fer que Duncan adquirís la nacionalitat russa i es casés amb el poeta Sergei Iesenin; va arribar a tenir gran influència en els inicis de la cal·listènia russa, fins a 1923, any en què deixaria la Unió Soviètica, encara que tornaria de forma breu el 1924.

Tots aquests esdeveniments provocarien que l'educació física i la pràctica d'activitats físiques gimnàstiques a l'URSS es veiessin bastant influïdes durant la dècada dels anys 20, tant pel Moviment gimnàstic de l'Oest com per la manifestació expressiva i rítmica del Moviment del Centre; una cosa que a partir de la dècada dels 30 començaria a ser substituïda pel suport oficial manifest cap a la pràctica de l'esport competitiu.

L'esport de competició

Les “Spartakiades”

La “Socialist Worker's Sport Internacional” (Internacional Socialista d'Esport dels Treballadors) havia organitzat el 1925 una olimpíada dels treballadors, que es va celebrar a Frankfurt (Alemanya) i a la qual es va impedir l'assistència d'esportistes soviètics. Per aquest motiu, per commemorar el 10è Aniversari del moviment esportiu soviètic creat amb el Vsevobuch, es va decidir organitzar una gran manifestació esportiva en la línia d'espectacles de masses, i es van organitzar a Moscou, del 12 al 27 d'agost de 1928 (15 dies),

Spartakiada de Moscou (1928)

grans competicions esportives populars, que a més a més de convertir-se en una festa de l'esport, pretenien ser unes olimpíades dels treballadors.

Aquesta manifestació va rebre el nom de “Spartakiada”, en record del gladiador “Espàrtac”, líder dels esclaus rebels en l'època romana, que havia de servir d'exemple en la lluita revolucionària marxista-leninista. En l'acte inaugural del dia 12 d'agost, es va realitzar una desfilada a la Plaça Roja de Moscou, amb uns 30.000 esportistes al ritme de “La Internacional”, de camí a l'Estadi del Dinamo, on van competir prop de 7.000 esportistes pertanyents a 14 països, encara que només 600 eren estrangers, fonamentalment perquè alguns dels membres de la “Internacional Socialista Esportiva dels Treballadors” havia prohibit prendre-hi part als seus afiliats. (Riordan,1977)

El programa complet el componien 21 esports (mentre que als Jocs Olímpics d'Amsterdam, en aquest mateix any, només se n'inclouien 17), entre els quals destacaven l'atletisme, la gimnàstica, la natació, el busseig, el rem, la lluita, la boxa, l'halterofília, l'esgrima, el ciclisme, el futbol, el bàsquet i el tir.

Encara que els resultats i les marques obtingudes en les competicions no van ser tan importants com els dels Jocs Olímpics, els registres aconseguits van mostrar el gran avenç que havia experimentat l'esport de la Unió Soviètica en els últims anys. Les proves d'estiu van tenir la seva continuïtat a l'hivern del mateix any, amb la celebració de competicions d'esquí, patinatge de velocitat, biatló, esquí per a guàrdies de fronteres i esquí per a carters rurals.

El 1929 es va acordar tornar a repetir la celebració, tot convertint-la des de llavors en una convocatòria i en una festa anual, organitzada pels sindicats.

Federacions Esportives Sindicals

Després de l'aixecament popular contra el tsar, de 1905, diversos amos de fàbriques, sobretot estrangers, van començar a crear clubs esportius per als seus treballadors, especialment a Orekhovo Zujevo, un complex industrial a 60 milles de Moscou, on el 1906 els treballadors d'un gran molí van crear el Club Morozov. El 1912, l'industrial gal·lès, Ivor Hughes, va patrocinar la creació d'equips de futbol entre els treballadors de la seva fàbrica d'acer al poble de Iuzouka; l'exemple va ser copiat per altres fàbriques i ciutats.

Com que la majoria dels amos, els directius i el personal tècnic de les fàbriques eren estrangers, van inten-

tar introduir els gusts pels esports practicats als seus països, tot recolzant la creació d'equips d'aquests esports i no dels tradicionals, o que més agradaven als russos; es van organitzar lligues internes a les fàbriques, i també partits amistosos amb altres fàbriques.

Aquestes unions esportives sindicals van ser les que a partir de la dècada dels anys 30 van assumir l'organització de l'esport d'alta competició a la Unió Soviètica; les més importants foren:

- CSKA: Són les sigles del “Sportivnyi Klub Armii” (el Club Esportiu Central de l'Exèrcit). Va ser fundat per l'Exèrcit Roig el 1923 i els seus noms previs van ser els d'OPP (“Terrenys d'experimentació i exploració del Voened”, nom que havien adoptat els grups de Vsevobuch), CDKA (el Club Roig Central d'Exèrcit), KKA (Equip Roig d'Exèrcit), CDSA (Club Soviètic Central d'Exèrcit) i CSK MD (Club Esportiu Central del Ministeri de la Defensa).
- Spartak: És el nom rus d'Espàrtac, el líder d'un famós aixecament romà d'esclaus, immortalitzat per una pel·lícula d'Hollywood amb Kirk Douglas. Originàriament, l'equip era conegut com MKS (Cercle Esportiu de Moscou) i va ser fundat per joves treballadors de l'àrea de Krasnaia Presnia a Moscou. Un parell de dècades d'afiliació i de canvis de nom van donar lloc al nom de “Spartak” que es va adoptar el 1935.
- Torpede: El torpede és el nom de l'arma utilitzada als submarins, i encara que ningú no sap amb seguretat per què l'equip de la fàbrica d'automòbils va adoptar aquest nom, alguns afirmen que era com denominaven una part mecànica dels cotxes en aquells temps, mentre que d'altres diuen que simplement es volia representar la velocitat, un concepte molt important en la indústria de l'automòbil.
- Dinamo: Fou fundat el 1923 pels treballadors del sindicat d'electricistes, però posteriorment el van constituir els membres de la NKVD (la policia secreta soviètica). El Dinamo Kiev va ser fundat el 1927, també com un equip del sindicat d'electricistes, però va ser transferit ràpidament a la policia.
- Lokomotiv: Significa “locomotora” i era l'equip fundat el 1935 pels treballadors ferroviaris de Moscou; encara que posteriorment va agrupar tots els treballadors del Ministeri del Transport.

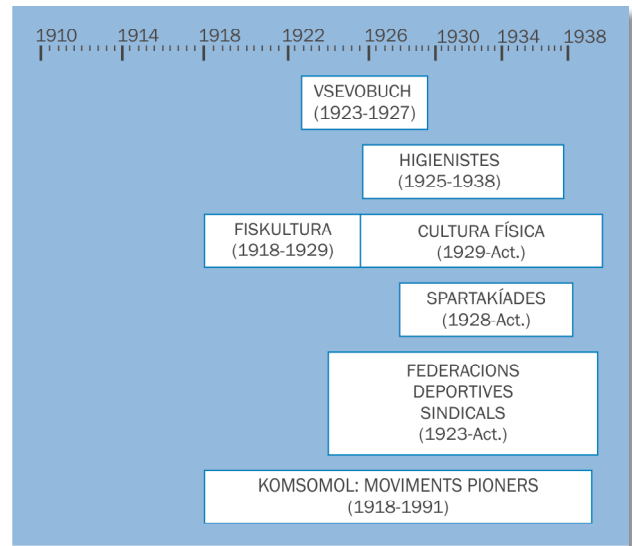
- **Zenit:** Significa l'“apogeu” i era el club creat pels treballadors de les indústries del metall de Leningrad (Leningrad Metalworks Zenit), que feien alguns projectes militars.
- **Burewesnik:** Era el club esportiu que agrupava els estudiants superiors a la Unió Soviètica.

Algunes d'aquestes federacions esportives sindicals només van existir fins a 1957, moment en què van passar a ser associacions més àmplies anomenades “Trud” (del treball). Totes aquestes Federacions es van agrupar en el Comitè d'Associacions Esportives de la Unió, organisme encarregat del seu control i coordinació, i també de seleccionar els participants per als equips de les diferents competicions.

Com a conseqüència d'aquesta nova organització, els joves van començar a participar en les competicions esportives organitzades en les seves mateixes empreses de treball, i es va donar el cas que, l'any 1925, el 31 % dels prop de 350.000 esportistes joves inscrits en aquests clubs eren membres del Komsomol i el 1928 només ho eren el 10 %, cosa que provocarà unes certes friccions entre les Unions Sindicals i el Komsomol, que les acusaria d'ignorar les directrius del partit referents a l'aspecte terapèutic de l'esport en benefici de l'alta competició. (Riordan, 1977, 91).

Al 15è Congrés del Partit Comunista, el novembre de 1926, es va condemnar l'actitud de menyspreu cap a l'enfocament higiènic de la Cultura Física i l'Esport per part de les Unions Esportives Sindicals, per la qual cosa van haver de considerar l'organització d'activitats de recreació dels treballadors, com a la part més essencial del seu treball, en detriment de l'alta competició.

Però la reorganització va implicar un nou problema. La majoria de les seccions d'esports individuals de les unions esportives sindicals havia concentrat l'atenció en un grup reduït d'esportistes de primera fila, amb marques molt destacades a nivell internacional; això va convertir la preocupació per la Cultura Física de la massa treballadora en una cosa secundària. Aquests esportistes d'elit eren assignats a petits grups especials, allunyats de la majoria dels joves, cosa que els convertia en pseudoprofessionals. Aquest elitisme va enfadar el Komsomol, i el va portar a plantejar al seu 8è Congrés Nacional, en 1928, la revisió total de tota l'organització de l'esport a la Unió Soviètica, perquè consideraven que el Consell Suprem de Cultura Física era incapaç d'establir ordre en l'estructura organitzativa.

L'Esport d'Estat

El 1925, el Comitè Central del Partit Comunista Rus havia publicat la seva disposició de suport a la Cultura Física, com a base per difondre les idees proletàries de salut i productivitat en l'esport. Tanmateix, després dels èxits esportius aconseguits a final de la dècada dels anys 20 i davant de la situació de crisi econòmica i de gana que es vivia al país, el Comitè Central va publicar una resolució el 16 d'octubre de 1929, en la qual exposava les seves idees de suport al “desenvolupament de l'esport com a mitjà d'educació i propaganda política”, i va destinar pressupostos abundants per posar en marxa programes com el de “promoció de mestres”, amb la consigna de: *“hem de batre totes les marques dels esports burgesos”*.

L'esport de competició, que inicialment s'havia confiat a l'exèrcit, posteriorment es va organitzar a través de les Unions Esportives Sindicals, coordinades totes elles pel Comitè d'Associacions Esportives de la Unió. Aquesta organització no es va realitzar per modalitats esportives, sinó en funció dels “Principis de la productivitat”, segons activitats professionals, i es van crear les 29 Unions Sindicals (Dinamo, Lokomotiv, Torpede, etc.).

El tradicional aïllament esportiu que havia viscut l'URSS, es va veure interromput el 12 de juliol de 1952, amb l'acord del Presidium del Comitè Olímpic Rus, pel qual es va decidir participar en els Jocs Olímpics d'Hèlsinki, que començaven 18 dies després, una decisió que s'atribuïa extraoficialment a l'interès de Stalin. No obstant això, en els anys previs s'havia començat a produir una incorporació d'equips de l'URSS a diferents competicions esportives internacionals, com ara els Campionats d'Europa d'Atletisme el 1947.

Els triomfs en aquestes competicions esportives d'alt nivell, implicaven l'obtenció d'avantatges en la professió i altes distincions, amb la qual cosa es va començar a establir un semiprofessionalisme encobert, car es van atorgar a molts dels seus millors esportistes rangs militars que els permetien dedicacions exclusives a l'entrenament i amb això l'assoliment de millors resultats per a la seva explotació política pel país.

Des de 1919, amb la creació de l'Institut de Cultura Física a Baumann, per preparar els professors que s'encarregarien de la formació física dels ciutadans, es van anar creant per tota Europa de l'Est centres similars, com l'Escola Superior de Cultura Física de Budapest, el 1921, o l'Escola Superior d'Exercicis Físics, creada el 1920 a la Càtedra de la Universitat de Bwèrlín (RDA), que el 1952 esdevindrien l'Escola Superior per a la Cultura Física Alemanya de Leipzig. En tots aquests centres es van establir mètodes d'investigació científica amb les tecnologies més avançades per a la selecció dels millors esportistes i per a la millora del seu entrenament, especial en l'àmbit bioquímic; això va donar lloc a una ràpida i notòria millora dels resultats que, acompanyada del secretisme oficial sobre els seus plans d'entrenament, per evitar l'espionatge esportiu, va donar lloc als dubtes sobre el perill de la utilització dels mètodes esmentats i el "dopatge".

Igualment, el procés de captació i selecció dels esportistes utilitzat, de la mateixa manera que la professionalització encoberta, que havia estat inventada per sectors capitalistes, però que ells van perfeccionar mitjançant ocupacions fictícies en l'estructura de l'exèrcit, van començar a apartar a l'esport de la seva consideració educativa, tot incorporant-lo a l'àmbit de l'espectacle per a la "cacera de rècords" durant la "Guerra freda" i fins a la caiguda del Mur de Berlín.

Conclusions

Amb el decret de Lenin de 1918, es va començar a establir una instrucció militar del poble, organitzada a través del Vsevobuch; tanmateix, el Comissari de Salut Pública, Semashko, va començar a implantar noves idees per a la pràctica d'activitats físiques a les empreses a través de programes de Cultura Física, cosa que va convertir l'esport en un mitjà per combatre els fenòmens antisocials i antisoviètics (embriaguesa, prostitució, delinqüència, dissidència, etc.), a més a més de servir per combatre la incultura i millorar la salut dels ciutadans; tot això, organitzat per la Secretaria per a la Cultura Física i l'Esport del KOMSOMOL (la lliga de joves co-

munistes) i controlat pel Consell Superior de Cultura Física.

Tanmateix, aquestes idees es van radicalitzar en la dècada dels anys 20, amb els "higienistes", que van portar la Cultura Física a un terreny exclusiu de la salut i la higiene, i oblidant-ne completament els components educatius i recreatius; això va crear una reacció adversa de descontentament social, paral·lel a la crisi econòmica que va viure el país durant els anys 30, cosa que va provocar el retorn a l'ús de l'esport com a element de política d'estat, i al foment dels èxits i els resultats en les competicions internacionals, que fessin oblidar les penúries econòmiques internes i promoguessin la unitat en un país multiracial, en el qual l'esport representava l'única possibilitat d'unificació de banderes, ideologies i sentiments.

Tanmateix, el país vivia una situació d'aïllament internacional, pel seu govern comunista, que incloïa l'absència de competicions esportives des de 1918 fins a 1947, data en la qual va tornar a participar de manera oficial en competicions internacionals, un canvi que va culminar amb la decisió d'intervenir als Jocs Olímpics d'Hèlsinki el 1952.

A partir d'aquell moment, encara que ja s'anava forjant des de 1930, els organismes oficials del país es van abocar cap a l'esport d'alta competició com a forma d'utilització política de l'esport durant la "Guerra" denominada "freda"; van fer servir tots els mitjans al seu abast, incloses les investigacions biològiques i psicològiques, per aconseguir triomfs esportius per al país, i van crear un professionalisme encobert a través de la incorporació dels esportistes a l'exèrcit i mitjançant l'obtenció de situacions de privilegi que donaven preferència als triomfs dels vencedors.

Aquest sistema d'"Esport d'Estat", el va exportar l'URSS a tots els països del "Pacte de Varsòvia" fins a convertir-se en un mètode de treball comú a gairebé tots els països de l'est d'Europa durant els últims 40 anys del segle xx.

Bibliografia

- Aquesolo, J. A. (1992). *Diccionario de las Ciencias del Deporte*. Màlaga: Unisport, 343.
- Diem, C. (1966). *Historia de los deportes*. Barcelona: Caralt, 2 T.
- Podvoisky, N. I. (1919). *Militisionnoi organizatsii vooruzhyonnykh sil Rossiskoi*. Moscú: Sovvetskoï Federativnoi Sotsialisticheskoi Respubliki.
- Riordan, J. (1977). *Sport in Soviet Society*. Londres: Cambridge University Press.
- Semashko, N. A. *Fizicheskaya Cultura i Zdravookhranenie URRS; Izbrannye Protizvedeniya*. Medgiz, Moscú, 1954, p. 264.
- Zigmund, A. (1925). *Fizkultura i sport*, núm. 2, p. 17.